Indexed: Philpapers, 2025 -11-12

Petru Stefaroi

DYNAMIC AND CONFRONTATIONAL ONTOLOGY:

From the Static to a Dynamic-Confrontational Vision of Being

Abstract: This philosophical analysis explores the fundamental dichotomy within ontology: the classic defense of **Static Being** (permanence, substance, immutability, rooted in Parmenides and Aristotle) versus the modern assertion of **Dynamic Being** (flux, process, becoming, championed by Heraclitus and Process Philosophy). Classical static ontology prioritizes fixed essence and stability, treating change as mere accident, while dynamic ontology defines reality as continuous, active **Process** and **Action**, inherently linked to time and history. The core argument introduces the **Confrontational Paradigm**, which posits that tension and struggle (*Polemos*) are the essential engines of ontological growth, meaning reality is not a finished product but an open-ended **Task** requiring active participation. This paradigm rejects determinism and places **negativity** and **contradiction** at the heart of creation, where authenticity is achieved through continuous **resistance** against forces that seek to fix or reduce Being to a passive state. The implications are far-reaching: ethically, it imposes a **historical responsibility** to challenge structures that enforce stagnation; epistemologically, it transforms knowledge from passive discovery into active, participatory **construction**. Ultimately, the philosophy mandates the courage to embrace uncertainty, viewing the constant mediation between the need for **security** (static) and the drive for **freedom** (dynamic) as the only way to achieve genuine, complex, and living reality.

Key Keywords: Ontology, Static Ontology, Dynamic Being, Confrontational Paradigm, Becoming, Process Philosophy, Polemos, Fixed Essence, Action/Task, Ontological Tension, Historical Responsibility, Dynamic Ontology

Introduction

Ontology, the fundamental discipline of metaphysics, addresses the perennial and profound question of the essential nature of **Being** (*Ontos*) and existence. Throughout the history of thought, the answer to this core question has essentially polarized between a classical perspective, which valued **stability and permanence**, and a more recent approach, which celebrates **movement, process, and change**. The **Confrontational Paradigm** is not merely a variant of this dynamic approach, but represents a radical, large-scale challenge to the entire traditional philosophical edifice. It proposes a fundamental understanding of reality as a non-stop, active, perpetually unfolding process defined by **tension**. This ontological confrontation signals a paradigm shift: a move from the passive contemplation of a given Being to the active engagement in

Becoming, viewed as the authentic mode of existence. Consequently, the stakes are not merely descriptive (what is Being?) but also **normative** (how must Being manifest itself to be truly real?). The Confrontational Ontology places **action** at the very center of metaphysics, treating it not as an effect of Being, but as its very generative condition. Thus, the difference between the two visions reduces to their relationship with time: static ontology seeks to negate time in favor of eternity, whereas dynamic ontology incorporates time, history, and the ephemeral as constitutive elements of essence.

The dispute between the static concept of Being and the dynamic one does not represent a simple terminological controversy; it touches upon the very root of how we understand stability, meaning, and value in the cosmos. While the static approach offers intellectual comfort by guaranteeing eternal truths and unchangeable essences, the dynamic vision accepts the inherent **risk** of existence, asserting that reality is, fundamentally, **history and becoming**. Through this acceptance of the ephemeral as a constitutive element, the confrontational paradigm opens the path toward an ontology of **permanent creation**, where every moment represents an *opportunity* and a *responsibility* to generate ontological novelty. The tension between the static and the dynamic is not a simple methodological difference but a fundamental conflict concerning how Being relates to law, freedom, and irreversible time.

Philosophers who advocate for dynamism argue that equating Being with immutability is, in fact, postulating a form of **non-life** or ontological death, because everything that is alive manifests flux and continuous transformation. True Being, therefore, cannot be a finite, passive object, contemplated from the outside, but must be an active force, a field of forces, or an **emergent process**. Understanding this internal dynamic of Being, fueled by contradiction (*Polemos*), is essential for grasping not only metaphysics but also the social and ethical movements that advocate for change and self-transcendence.

This ontological dichotomy is also reflected in how the **categories of existence** are defined. For static ontology, categories (such as substance, quantity, quality) are fixed, timeless concepts, intended to capture the unchanging essence of things. Conversely, for the dynamic approach, the categories themselves are seen as **provisional results** of the process of becoming. They are not starting foundations but unstable points of equilibrium, constantly renegotiated under the pressure of change. Therefore, a crucial question arises: can classical logic, based on the principle of **non-contradiction**, be unconditionally applied to a reality that is, by definition, self-contradictory and constantly transcending itself? This is a central point in the critique posed by Hegelian and post-Hegelian philosophy. This openness to ambiguity and contradiction is what makes Confrontational Ontology, in essence, a **metaphysics of freedom**.

The modern historical context has further accentuated the validity of the dynamic vision. Discoveries in quantum physics, evolutionary biology, and complex systems have confirmed that at the most fundamental level, reality is defined by **uncertainty, probability, and emergence**. Thus,

the vision of a universe as a gigantic, perfectly determined clockwork mechanism (promoted by classical materialism, derived from static ontology) has become unsustainable. Consequently, **Dynamic Ontology** is no longer just a philosophical option but appears to be the most appropriate attempt to construct a metaphysics compatible with contemporary natural sciences. It provides a coherent framework for understanding phenomena such as self-organization, systemic creativity, and, most importantly, how existence can generate order from chaos without resorting to an external and immutable plan.

Ontology – The Fundamental Branch of Philosophy

Ontology represents the fundamental philosophical discipline, widely considered by many theorists to be the very heart of metaphysics. It is dedicated to the study of **Being as Being**—investigating what makes a thing real and examining the most general categories and relations of existence. Essentially, ontology seeks to answer questions such as: What are the fundamental modes of being? What does existence truly signify? And what are the essential properties shared by all things that exist, irrespective of their particular form?

Throughout the centuries, ontology has striven to construct a conceptual map of reality, identifying universal concepts like substance, accident, potentiality, actuality, unity, and multiplicity. It functions as the foundation of any philosophical system, because the way we define Being directly influences epistemology (the theory of knowledge), ethics, and logic. A well-defined ontological system provides the necessary structure for understanding the coherence of the world, serving as the groundwork upon which all knowledge is constructed.

In this sense, any theory about the world, be it scientific, religious, or artistic, operates on implicit ontological assumptions. The formal purpose of ontology is to make these assumptions explicit and to subject them to rigorous critical examination. Therefore, the debate between the Static and the Dynamic is not a simple matter of preference, but an essential confrontation over what ultimately constitutes fundamental reality. Depending on the answer provided, philosophy orients itself either toward contemplation and classification (Static Ontology) or toward action and transformation (Dynamic Ontology). Furthermore, the scope of ontology is currently being revisited, particularly in the analytical tradition, where attempts are made to construct **formal ontologies** that model specific domains of reality, yet even these must confront the inherent tension between defining fixed categories and allowing for their fluid application in a changing world.

The Classical Paradigm: Static Ontology

Ontologia clasică, puternic influențată de marii gânditori ai antichității, precum **Parmenide** – care a negat schimbarea, afirmând că Ființa este Una, eternă și imobilă – și **Aristotel**, care a dezvoltat teoria **Substanței** (termenul grecesc *ousia*), a definit Ființa în primul rând prin prisma acestei substanțe, văzând-o ca pe o realitate de bază, permanentă, care persistă neschimbată sub vălul și sub aparența schimbării. În acest cadru de gândire, adevărul și posibilitatea cunoașterii sigure sunt garantate exclusiv de ceea ce este **permanent** și **universal**, de esența neschimbătoare care definește lucrurile. **Schimbarea** sau mișcarea (*dynamis*) nu este considerată decât un accident, o manifestare secundară și, în ultimă instanță, imperfectă a unei naturi care, în profunzime, este fundamental imobilă. Entitățile sunt definite de **Legea Identității**, iar stabilitatea și permanența sunt văzute ca fiind singurele garanții ale realității. Scopul filosofiei devine, astfel, acela de a clasifica și de a cataloga această esență fixă, tratând întreaga existență ca pe o stare de fapt stabilă, în care forma cea mai înaltă de realitate este perfect **imutabilă**.

Această concentrare pe imuabilitate derivă din necesitatea de a oferi un fundament solid și rațional cunoașterii, o tradiție preluată și dezvoltată de **Platon** prin teoria Formelor (Ideilor) Eterne, situate într-un tărâm transcendent, separat de lumea sensibilă. Dacă Ființa ar fi fluidă și schimbătoare, cunoașterea ar fi imposibilă sau, în cel mai bun caz, subiectivă și tranzitorie. Prin urmare, ontologia clasică dezvoltă o etică a **contemplării**, unde înțelepciunea supremă constă în a desprinde mintea de lumea sensibilă, iluzorie a schimbării, pentru a se atașa de formele inteligibile, eterne. Totuși, rigiditatea acestui model static a întâmpinat dificultăți majore în explicarea **libertății** și a **creației**. Dacă totul este predeterminat de o esență fixă, spațiul pentru alegere și pentru apariția noutății autentice este sever limitat. Această paradigmă tinde să sacrifice spontaneitatea și unicitatea în favoarea universalului și a necesarului, lăsând fără răspuns adecvat experiența umană a **devenirii personale** și a **responsabilității istorice**.

Mai mult, ontologia substanței tinde să favorizeze o metafizică a **izolării**, unde fiecare entitate este autonomă și completă în sine. Relațiile sunt văzute ca fiind exterioare esenței, o problemă care persistă, de exemplu, în metafizica lui **René Descartes**, unde substanțele (gânditoare și extinse) sunt fundamental independente. Prin urmare, dificultatea de a înțelege interconexiunea profundă și comuniunea ajunge să fie o problemă centrală. Persistența identității devine prioritatea absolută, iar orice influență externă este percepută ca o amenințare la adresa integrității ontologice a entității. Acest model, deși oferă confort intelectual și o aparență de ordine universală, în cele din urmă, nu reușește să cuprindă complexitatea **vie** a lumii. El reduce timpul la o simplă succesiune mecanică de momente, golind istoria de capacitatea sa reală de a genera noutate ontologică, tratând universul ca pe un ceasornic gigant al cărui mecanism este deja fixat și complet determinat.

O consecință directă a acestei paradigme statice este subordonarea **calității** în fața **cantității** și a **măsurabilității**. Deoarece entitățile fixe sunt mai ușor de clasificat și de cuantificat, ontologia clasică a creat premisele pentru dezvoltarea unei viziuni mecaniciste a lumii, unde realitatea ultimă este redusă la particule și forțe supuse unor legi imuabile. Această reducere, deși extraordinar de eficientă pentru fizica newtoniană, întâmpină dificultăți în explicarea fenomenelor **ireductibile** precum conștiința, intenționalitatea sau valorile estetice și morale, care sunt prin natura lor calitative și emergente. Prin fixarea unei structuri ontologice rigide, se blochează recunoașterea dimensiunii de **mister** și a *excesului* de sens care depășește orice categorizare definitivă. Filosofia clasică riscă astfel să confunde harta (sistemul său de categorii) cu teritoriul (Ființa însăși).

Critica modernă, lansată în forță de filosofi precum **Nietzsche** și preluată de fenomenologie și existențialism, acuză ontologia statică de **nihilism implicit**. Deși pare să celebreze Ființa eternă, prin negarea Devenirii și a timpului istoric, ea neagă, de fapt, viața autentică în manifestările sale concrete. Exaltarea unui ideal abstract și neschimbător (precum "Binele" platonic) duce la devalorizarea lumii prezente, a efortului, a patimilor și a creației umane efemere. În acest sens, critica subliniază că ontologia substanței nu este neutră, ci este adesea legată de sisteme de putere și de ideologii conservatoare care caută să **înghețe structura socială** și ierarhiile, argumentând că ordinea existentă reflectă o logică naturală, imuabilă, și că orice schimbare radicală este o deviație periculoasă de la esență. Astfel, lupta ontologică dintre static și dinamic capătă și o dimensiune politică și etică profundă.

The New Paradigm: Dynamic and Confrontational Ontology

The new paradigm of Dynamic and Confrontational Ontology vehemently rejects the supremacy of static substance. Instead, it asserts that Being is, by its very intrinsic nature, **event, process, and relation**. This vision is defined by its two fundamental, inseparable principles that completely redefine how we understand reality.

1. The Dynamic Principle (Ontos as Flux)

Paradigma Dinamică respinge vehement supremația substanței statice, afirmând că Ființa este, prin însăși natura ei intrinsecă, **eveniment, proces și relație**. Principiul Dinamic susține că **fluxul și schimbarea** constituie esența Ființei, făcând ecoul faimoasei idei a lui **Heraclit**: "Totul curge". În acest sens, **actul** (acțiunea) este considerat primar în raport cu starea. Această perspectivă a fost dezvoltată în secolul XX de **Filosofia Procesului**, în special de **Alfred North Whitehead** – care a văzut universul ca pe o serie de evenimente interconectate – și de **Henri Bergson**, care a pus accentul pe **Durată** (*durée*) ca esență a realității vii, ireductibilă la măsurătorile spațiale. Identitatea unei entități nu este dată de o esență internă și fixă, ci este constituită de **rețeaua sa activă de**

relații cu celelalte entități și de istoria sa care este mereu în curs de constituire. Ființa este privită ca un sistem fundamental deschis, o **potențialitate inepuizabilă** care se actualizează și se exprimă constant în forme noi și neașteptate. Prin urmare, stagnarea și imobilitatea sunt interpretate ca o formă de non-ființă sau ca o regresie ontologică.

Acest accent pe dinamism introduce conceptul de **temporalitate radicală**, unde timpul este un factor **constituant** al Ființei, o idee centrală și în filosofia lui **Martin Heidegger**. Realitatea este istorie, iar Ființa nu poate fi înțeleasă decât prin traiectoria ei, prin seria ei de **evenimente creative** care nu pot fi reduse la cauze precedente. Adevărul este, așadar, un adevăr al *procesului*, mereu în mișcare. Dezvoltarea acestei viziuni implică și o ontologie a **creației continue**, opusă celei a conservării. Lumea nu este doar menținută într-o stare fixă, ci este în mod constant refăcută, iar fiecare moment aduce cu sine posibilitatea apariției unei **noutăți absolute**, care nu era cuprinsă în suma părților anterioare.

Dinamismul subliniază **ireductibilitatea evenimentului**. Nu putem prezice pe deplin un eveniment din cunoașterea completă a antecedentelor sale, deoarece însăși structura Ființei include un element de libertate și de spontaneitate care transcende determinismul, o temă profund explorată de **Existențialism**. Această abordare conferă un statut ontologic sporit **creativității**, pe care o vede ca pe o forță cosmică fundamentală, nu doar ca pe o capacitate umană particulară. În plus, această perspectivă obligă la o înțelegere a **identității** nu ca pe o proprietate, ci ca pe o **sarcină** de îndeplinit. Identitatea trebuie reafirmată și renegociată constant prin interacțiune, ea fiind un echilibru mereu instabil, un rezultat provizoriu al mișcării neîncetate a Ființei.

În acest context, **conceptul de relație** primește o pondere ontologică maximă. Dacă pentru paradigma statică relațiile erau exterioare substanței (accidentale), pentru principiul dinamic, entitatea *este* rețeaua sa de relații. Aceasta înseamnă că esența nu mai este un nucleu intern izolat, ci o **structură deschisă**, determinată de interacțiunile sale cu *Alteritatea* – un punct esențial care deschide ușa către dimensiunea confruntațională. Prin urmare, autonomia nu înseamnă izolare, ci capacitatea de a influența și de a fi influențat într-un mod activ și creativ. Ontologia dinamică oferă, așadar, un fundament mai solid pentru fenomenele de **comuniune autentică** și **interdependență cosmică**, refuzând viziunea mecanicistă a unui univers compus din părți complet separate și inerte.

O altă implicație crucială a ontologiei fluxului este reevaluarea completă a **erorii și a negativității**. Spre deosebire de viziunea statică unde eroarea era o simplă aberație sau o lipsă față de Formă, în dinamism, negativitatea (lipsa, contradicția, imperfecțiunea) devine un **factor productiv**. Eșecul și imperfecțiunea sunt intrinsece procesului de devenire, fiind necesare pentru a declanșa auto-corecția și pentru a stimula **auto-transcendența**. O Ființă care nu se confruntă cu limitele și contradicțiile sale este o Ființă care stagnează. Acest aspect subliniază caracterul dramatic și adesea dureros al existenței, unde **suferința** și **efortul** nu sunt simple pedepse, ci mecanisme esențiale prin care Ființa

își depășește propria condiție și generează structuri ontologice mai complexe și mai evoluate. Principiul Dinamic este, în esență, un principiu al **vitalității neîngrădite**.

2. The Confrontational Principle (Polemos as the Creative Engine)

Principiul Confruntațional nu este o adiție opțională sau o complicație ulterioară la dinamism, ci este **forța motrice activă** care explică de ce fluxul nu se prăbușește într-un haos amorf și de ce mișcarea continuă a Ființei generează ordine, structură și noutate. El afirmă că **adevărul, sensul și existența autentică se nasc din tensiune, din opoziție și din luptă** (*Polemos*). Filozofia confruntațională readuce în centrul metafizicii înțelegerea arhaică, dar profundă, a lui Heraclit: "Războiul (*Polemos*) este părintele tuturor lucrurilor, regele tuturor." Această luptă fundamentală nu trebuie interpretată simplist ca un conflict fizic sau distructiv, ci ca acea **contradicție necesară** și structurală care generează diferențiere, distincție și noutate ireductibilă în realitate. Adevărata Ființă este forjată în ciocnirea perpetuă dintre forțele opuse, precum necesitatea (ceea ce este dat și finit) și libertatea (ceea ce poate fi și transcende).

Confruntarea devine, astfel, **motorul esențial al creșterii ontologice**, cerând și obligând entitățile să-și depășească statutul actual, rigid sau determinat. Fără o opoziție activă, dinamicul ar tinde fie spre o simplă mișcare mecanică și repetitivă, fie spre o dispersie inertă lipsită de direcție. Acest accent pe luptă plasează **negativitatea** (sau *Alteritatea radicală*) în centrul ontologiei, refuzând categoric o metafizică a armoniei prestabilite și confortabile. Existența autentică este obținută prin **rezistența** activă la orice formă de determinare absolută și prin actul de a **spune nu** oricărei structuri (interioare sau exterioare) care încearcă să o fixeze, să o definească în termeni finali.

La nivelul existenței umane, confruntarea se traduce în **alegere, risc și responsabilitate**. Adevărul și autenticitatea nu sunt atinse prin resemnare sau acceptare pasivă a lumii așa cum este, ci prin **acțiunea** constantă de a confrunta și a schimba realitatea pentru a o aduce într-o stare de manifestare superioară. Unitatea, fie că este socială sau personală, nu este realizată prin omogenizare, ci este întotdeauna un rezultat precar al **tensiunii menținute** între entități libere și distincte. Prin urmare, confruntarea nu este o greșeală morală sau o deviație, ci este însăși **calea** către o Ființă mai complexă, mai vie și mai împlinită. Ea conferă suferinței și efortului un sens profund ontologic, transformând obstacolul și lipsa în materie primă vitală pentru creație. Din acest punct de vedere, orice formă de pace absolută, de echilibru perfect și neschimbător, ar echivala cu **moartea ontologică**.

O implicație crucială a acestui principiu este înțelegerea faptului că **structurile emergente nu sunt simple sinteze**, ci rezultatul unei lupte care transcende părțile inițiale. Sinteza confruntațională (o temă centrală la Hegel) nu este o medie, ci o nouă realitate care **înglobează și**

depășește contradicția inițială. Astfel, noutatea este garantată. Această viziune ontologică este extrem de relevantă pentru dinamica socială, explicând de ce **progresul social și politic** nu poate fi atins exclusiv prin consens, ci necesită adesea *conflictul* dintre teze și antiteze, dintre ordinea existentă și forțele de eliberare. În esență, principiul confruntațional susține că Ființa este o **luptă pentru libertate** sub masca luptei pentru existență.

Persistența Tensiunii ca Stare de Grație Ontologică. În cele din urmă, paradigma confruntațională reconfigurează ideea de perfecțiune. Perfecțiunea nu mai este un punct terminus static (o stare de *a fi* definitivă), ci devine menținerea activă, cu succes, a tensiunii între poli. Aceasta este o "stare de grație" în sens filosofic, un echilibru dinamic și mereu precar, care necesită efort și conștientizare constantă. Stabilitatea nu este eliminată, ci este transformată dintr-o proprietate fixă într-un **efect de durată** al confruntării. Astfel, principiul afirmă nu doar că tensiunea creează Ființa, ci că **tensiunea este Ființa însăși** în manifestarea sa cea mai înaltă și mai plină de sens. Orice tentativă de a rezolva definitiv contradicția ar reprezenta o retragere din realitatea complexă, vie.

Conclusions

The major philosophical significance of the Confrontational Paradigm resides not just in its premises, but in its dramatic, essential contrast with Classical Ontology. If the static paradigm fundamentally seeks the permanence, security, and universal essence of things, this new dynamic approach defines reality through uninterrupted motion, through **inner and outer struggle** (the *Polemos*), and through **unrelenting, responsible actualization**. This fundamental difference has profound consequences, transforming ontology from a purely contemplative and passive discipline, focused merely on cataloguing a stable universe, into an **ethical and activist framework** that demands engagement. In this new dynamic framework, the very condition of existence is defined by the courage to enter into tension and fight for a continuous self-realization, thereby transforming **existence from a mere passive state into an active, self-created adventure.** The dynamism requires us to acknowledge that the only certainty is the inevitability of change.

Thus, the Confrontational Paradigm is not merely an intellectual description of the world's mechanisms, but functions as a potent **call to action**. It invites, or rather obligates, us to recognize that authentic Being is never a passive gift to be received, but an active, demanding **task** to be fulfilled moment by moment. The supreme moral and ontological responsibility for the individual is to participate consciously in the existential *Polemos*—the creative struggle—to continuously generate novelty and actively prevent any external structure or internal inertia (any form of determinism) from fully defining or fixing us. This concept fundamentally redefines human freedom as an ongoing, never-ending achievement.

Essentially, the philosophical difference between these two great ontological visions can be definitively summarized by examining their respective attitudes toward **finality** or teleology. Static Ontology characteristically postulates an already achieved, perfect, and fixed finality (the Form or Essence) toward which the material world merely strives or falls short, while Dynamic and Confrontational Ontology radically asserts that **finality is always open, never complete, and always under dynamic, creative construction**. Accepting this constructive endlessness—this fundamental lack of closure—is the ultimate and supreme act of philosophical maturity and courage. The ongoing confrontation between the Static impulse (the drive for security) and the Dynamic impulse (the impulse for growth) reflects an eternal, fundamental tension within human experience itself: that between the conservative need for **security and comfort** (offered by the permanence of essence) and the transformative, ethical impulse toward **freedom and radical change** (generated by the potential for change).

The Confrontational Paradigm affirms with force that this tension between permanence and change must be **maintained, embraced, and creatively exploited** for Ființa (Being) to be fully alive and authentically real. Accepting uncertainty and risk therefore becomes an ontological virtue, reversing the values of classical thought. It recognizes that static perfection, while offering a psychological comfort zone, is ultimately inferior in value and complexity to the sheer richness of a Being always **open** to the future and always capable of self-transcendence. This Ontology of Becoming requires a mature philosophical vision that does not fear internal or external contradiction, but instead views conflict and tension as the inexhaustible, primary source of meaning and genuine growth. Consequently, true, authentic Being is that which **constantly mediates** and navigates the space between stability and turbulent change, effectively using the necessary energy of conflict to propel itself from what it currently *is* to what it *must become*. The continuous becoming is the ultimate measure of reality.

The lasting legacy of this dynamic philosophy is its profound implication for **epistemology**. If Being is static, knowledge is the passive *discovery* of timeless truths. If Being is dynamic and confrontational, then knowledge must be understood as an **active, participatory construction**—a process of *making* sense through engagement, critique, and continuous revision. The act of knowing becomes inseparable from the act of intervening in and changing reality, reflecting the core insight that reality is fundamentally a *verb*, not a *noun*. This shift demands intellectual humility, recognizing that any given truth is inherently provisional and bound by the current state of the process, always subject to being overturned by the emergent novelty of the future. The certainty prized by the static worldview is replaced by the robustness of a knowledge system designed to accommodate radical uncertainty.

Finally, the Confrontational Paradigm necessitates a revaluation of **value and critique** in both philosophy and society. Value, in the static sense, is often derived from proximity to the immutable ideal. In the dynamic framework, value is located in the **intensity of life, the degree of self-**

transcendence, and the capacity for creative rupture. The purpose of philosophical critique, therefore, is not merely to detect errors in logic, but to actively identify and dismantle those structures—whether conceptual, political, or social—that enforce stasis and suppress the potential for Becoming. To be ontologically ethical is to be perpetually revolutionary on a small scale, maintaining vigilance against the forces of solidification. This makes the philosophy highly relevant not just for abstract thought, but for the ongoing project of building a freer and more evolving future.

© Petru Stefaroi 2025